

Bán István: Erdészeti alkalmazott biomatematika

Szerencsés egybeesése a folyamatoknak, hogy a kötelező hozamszabályozást előíró új erdőtörvény kihirdetésével szinte egy időben jelent meg Bán István jelzett könyve, mely azokkal a világvizonylatban is legkorszerűbb eljárásokkal ismerteti meg az érdeklődő szakközönséget, melyek lehetővé teszik az erdővagyon, benne az élőfakészlet, a vadállomány minden fontosabb mutatójának, az erdő mint életközösség biológiai folyamatainak jobb megismerését és szabályozási lehetőségeit.

A könyv két részre oszlik. Az első részben 16 fejezetben, az 1-257 oldalakon a szerző bemutatja az erdőrendezési munkák során elvégzendő feladatok korszerű eljárásait, a légifelvelelek alkalmazásának sokoldalú, sokszor árnyalati finomságú színekpei alkalmazásának lehetőségeit.

Az 1-5. fejezetek a légifelvelelek gyakorlati alkalmazását mutatják be a termőhely-felderítés, a területfedettség, a fafajfelismerés, a fák koronavetületének és magasságának meghatározásához.

A 6-7. fejezetek a fatömeg-meghatározással és a populációszámosság-vizsgálattal foglalkoznak. Ezek során nagy súlyt helyez a megbízhatósági vizsgálatokra, a mintavételi arány- és növedék-megfigyelésre. Figyelemre méltóak a fejezet azon részei, melyekben a légifelvelelek alkalmazásának lehetőségeit és a fatermési táblák pontossági körülményeit vizsgálja.

A 8. fejezet kiemelten fontos az alapozó fejezetek között; ez foglalkozik az erdőállapot-jellemzők összefüggés-vizsgálatával. Ennek során 12 független változó (elsődleges cél, klíma, hidrológia, átlagkor, átlagátmérő, átlagmagasság, záródás, genetikai talaj-típus, termőréteg vastagsága, fizikai talajféleség, tengerszint feletti magasság, fekvés) függvényében vizsgálja a becslőtér fogat, mint függő változó változásait és igen szoros ($R=9561$) összefüggést talált, például, a mag eredetű kocsányos tölgy esetében.

A 9-10. fejezetek algoritmizált módszert ajánlanak a legnagyobb fatömeget adó fafaj megválasztására és az erdők egymással való összehasonlítási lehetőségeire.

A 11. fejezetben az erdők egészségi állapotának felmérése az egész országot lefedő 4x4 km-es hálózatba eső törzsek – Szepesi A. és Csóka P. útmutatói szerinti – elbírálásával, az egyes kárfajták felderítésével, mértékének megállapításával és az adatok számítástechnikai feldolgozásával történt. Érdemes felfigyelni arra az alapvető törvényszerűségeként jelentkező megállapításra, hogy a vízelátás kedvezőbbé válásával csökken a fakárosodás mértéke. Hasonló jelenség mutatkozik a fatermési osztályok esetében; minél

jobb a termőhely fatermési osztálya, annál kisebb a károsodás mértéke.

A 12. fejezet ismerteti azokat a számítási módszereket, amelyek alapján el lehet végezni a vadgazdálkodási értékbecslést; külön tárgyalja a magyar gímszarvas 1956–1994 közötti értékváltozását.

A 13. fejezetben, a vágásérettségi és vágáskor-vizsgálatok igen lényeges eredménye, hogy a vágáskorokat az értékes fafajoknál – különösen a jobb termőhelyi kategóriákban – jelentősen, esetenként 30 évvel is, célszerű megemelni; ugyanakkor a gyengébb fatermési kategóriában, a kevésbé értékes fafajok esetében a ma alkalmazott vágáskorokat számos esetben célszerű csökkenteni.

A következő, a 14-16. fejezetek, a hozamszabályozással és a gazdálkodói tevékenység optimalizálásával foglalkozó részek a könyv legfontosabb fejezetei; az előző részek gyakorlatilag előkészítik ennek a tárgyalását. A hozamszabályozás többféle szempont szerint történni; ennek eldöntése a mindenkori erdészeti vezetés legfontosabb feladatai közé tartozik. A szerző által javasolt módszer az alábbi, eddig kellően nem ismert és számításba nem vett jelenségre hívja fel a figyelmet az 1992–2031. időszakra vonatkozó véghasználati hozamszabályozás összefoglalásában.

Feltűnő a 40 éves időszak legelején a túltartás nagy mértéke, és emiatt nagy a kezdtől fatömegbesorolás, ami meghaladja a hozamterület és az átlagnövedék-korlátokat. Ezen magas fatömeget nem szabad véghasználat alá vonni, csak a növedék által megengedett mértékig; az így ki nem termelhető fatömeget le kell vonunk az országos összes vizsgálati kiegyenlített fatömegeből.

A szerző nem vizsgálja a túltartás okait – ez külön hosszadalmas, részletes helyszíni felülvizsgálatot igényelne –, de tegyük hozzá, hogy ezt a túltartott fatömeget a hozamszabályozás már az előző ciklusokból tolja megoldatlanul maga előtt. A könyvben javasolt módszer most ezt a területet és fatömeget kikapcsolja a hozamszabályozásból és gátat vet annak a kísértésnek, hogy ennek terhére vágásra nem érett, jól értékesíthető erdőket termeljenek ki.

A könyv második része, a FÜGGELÉK, a 261-441. oldalakon, táblázatokban közli a magyar erdőkre vonatkozó hozamszabályozás véghasználati fatömeg tőke adatait az 1992–2031. évekre vonatkozó, 40 éves időszakra EFAG, HM, állami gazdaságok, tsz összesen bontásban. Így minden olvasó rendelkezésére állanak az összes adatok a hozamszabályozás ellenőrzésére, esetleg új szempontok, elgondolások felvetésére. Külön köszönet illeti az Erdőrendezési Szolgálat vezetését, hogy ezen adattömeg publikálását lehetővé tette a széles szakközönség számára.

A szerző a saját, nemzetközileg is publikált és elismert kutatásai mellett, mint az Erdőrendezési Szolgálat Fejlesztési Osztályának vezetője, a hivatkozott munkákat megnevezve, hasznosította könyvében mindazokat a tapasztalatokat, eredményeket, melyeket a szolgálat – részletesen felsorolt – munkatársai részben irányításával, részben önálló munkatársként az évek során, mint a szolgálat szellemi tőkéjét, felhalmoztak.

A szerző, mint erdész és vadász ember, állandóan járja a természetet és ez teszi lehetővé számára, hogy sikerrel alkalmazza a matematika, a számítástechnika alkalmazását a természet bonyolult összefüggéseinek feltárásában. Módszerének továbbfejlesztésében az ökológia törvényszerűségeinek további, részletes feltárása és a számítástechnikai eljárásokba való bevonása lenne kívánatos, ami például a fafajok megválasztásánál a fatömeg mellett, az erdők egyéb funkcióinak, a környezetvédelemnek, a szociális-tüdőlési igényeknek fokozottabb érvényesítését tenné lehetővé.

A könyv nélkülözhetetlen eszköze lehet az erdészet különböző szinteken, az államigazgatásban, vállalatok élén dolgozó vezetők számára, továbbá a szakoktatásban, kutatásban dolgozó szakemberek, de a mindennapi feladatokon túlmenő érdeklődést tanúsító erdészvezetők számára is. Köszönet illeti az Akadémiai Kiadót, hogy a mai szűkös viszonyok között lehetőséget talált ennek a kifejezetten igényes, de viszonylag szűk kör számára készült munka kiadására, de ki kell emelni, hogy 11 erdőgazdasági rt. is felismerik a mű jelentőségét és anyagilag támogatta annak megjelenését.

Dr. Madas András

Javaslat a Vadász Könyvklub Egyesületének 1997. évi munkaprogramjára

Úgy érzem, hogy a Vadász Könyvklub Egyesülete nagymértékben hozzájárulhatna az átmeneti nehéz időszak áthidalásához, elősegítené a vadgazdálkodás ügyét, ha kiadna egy olyan könyvet, amely felölelné az elmúlt 40 év vadgazdálkodásának rövid történetét. Ebben – elsősorban – azokra a klubtagokra lehetne számítani, akik hosszú éveket, évtizedeket hivatalosan vadászati beosztásban szolgáltak – de természetesen mások is, akik gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek a témával kapcsolatban.

A sportvadászok túlnyomó többsége ugyanis nem ismeri a vadgazdálkodással kapcsolatban elvégzendő szakmai feladatokat, a hivatásos vadászok munkáját.

A sportvadászok részéről sem elegendő már az a felfogás, hogy „azért lettem vadász, mert szeretem a természetet”.

Többet kell tennünk mindnyájunknak annak érdekében, hogy a vadállományt fenntarthatassuk, a jövőben is vadász-hassunk, és mint páratlan kultúrtörténeti értéket megvédjük és átmentsük az utókor számára.

Köveskúti György

Megnyílt a Magyar Mezőgazdasági Múzeum TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERMÉSZETVÉDELEM című új állandó kiállítása.

A múzeum új nevezetessége témában és elhelyezésében kapcsolódik az 1996 nyarán megnyílt erdészeti kiállításhoz. Itt azonban nem a természeti értékekkel, forrásokkal történő gazdálkodás bemutatása az elsődleges cél, hanem maguknak a természeti értékeknek és a megóvásukra fogatosított hatósági intézkedéseknek a megjelenítése.

A kiállítás három időszakra bontja Magyarország természeti értékeinek és természetvédelmének bemutatását. Az első időszak a századforduló tája, amikor a mai fogalmaink szerinti természetvédelem kialakult. Az akkori Magyarország stilizált térképén láthatjuk azokat a természeti érték kategóriákat, amivel a XX. század elejének szakemberei dolgoztak, s értek el kezdeti eredményeket.

A második időszak 1935-től, az első természetvédelmi törvénytől 1973-ig, a Hortobágyi Nemzeti Park megalakulásáig tart. Ebben az időszakban fogalmazódtak meg azok a védettségi, kezelési kategóriák (természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet és nemzeti park), amelyek a mai magyar természetvédelmi munkára is jellemzők.

Könyvismertetés

Faragó Sándor: *a Duna Gönyűl–Szob közti szakasza (1791–1708 fkm) vízmadár állományának 10 éves (1982–1992) vizsgálata*

Ismeretesek azok a viták, amelyek a bósi vízierőmű építése körül kibontakoztak. Sokan vannak, akik az erőmű megépítésénél a Duna menti értékes növény- és állatvilág, közte a madárvilág értékeinek elvesztésétől félnek. A lehetséges veszteség megállapítása azonban csak akkor lehet tárgyilagos, ha az építkezés indulása előtti, tehát még a korábbi zavartalan állapotra jellemző élővilágot felvételezzük, hogy aztán később az esetleges változásokat hitelesen tudjuk kimutatni. Erre az első lépésre vállalkozik ez a vaskos kötet.

A vizsgált terület meteorológiai, vízrajzi adottságainak áttekintése után a vizsgált Duna-szakaszt 19 részre osztva közli az ott előforduló madárfajok adatait. Majd a legfontosabb madárfajokról részletesebb ismertetést is közöl, végül a különféle folyó menti élőhelyek madárközösségeit mutatja be.

Úgy vélem, két vonása érdemel említést, mégpedig az, hogy ezúttal nem egyes madárfajok elfordulásáról, életmódjáról közöl ismertetést, mint a madártani szakirodalomban leggyakrabban tapasztalhatjuk, hanem madárközösségeket, madártársulásokat mutat be, és ezzel jelentősen előre lép a madárfauna vizsgálatában. A másik értéke abban van, hogy a madárközösségeket növénytársulásokhoz is hozzárendeli, és ezzel egy komplex ökoszisztéma szemléletéről tesz tanúbizonyosságot. Ez régen várt megoldás, örülök, hogy most éppen egy erdész-ornitológus, aki ezt ilyen mértékben alkalmazta.

A kötetet nemcsak azok kezébe ajánlom, akik a madarak iránt érdeklődnek, hanem azokéba is, akik a Duna vizsgált szakaszáról, vízjárásai és egyéb, élőhelyre vonatkozó adatokat kívánják megismerni.

Magam részéről még azt szeretném hozzátenni, hogy ez a vaskos kötet, valamint az ezt követő második (A magyar vadlúd monitoring adatbázisa 1984–1996) jól jelzik, hogy a könyvkiadás és a kutatás szűkös körülményei között is lehet figyelmenre méltó szellemi teljesítményt létrehozni és az eredményeket mások számára is hozzáférhetővé tenni. Ebben feltétlenül példamutató a kiadványsorozat. Kívánom, hogy hasonlóan izmos anyagok kövessék a már megjelent két kötetet.

Ref. Dr. Szodfridt István

A harmadik részben a mai Magyarország – szintén az ország stilizált térképén elhelyezett fotók segítségével is – természeti értékeit és természetvédelmi szervezetét mutatják be. Itt különösen kiemelendő az, ahogyan a védett területek kiterjedése nőtt.

A kiállításban az erdei életközösséget, a tűzok élőhelyét és a Hortobágyi Nemzeti Parkot megjelenítő diorámákat, továbbá makettokat is lehet látni. A védett állatokra preparátumok és a védettségükkel összefüggő ismertetőkhívják fel a figyelmet. A külföldi látogatók tájékozódását német és angol nyelvű feliratok segítik.

Dr. Oroszi Sándor
(a kiállítás főszervezője)
Ersébet királynő mellszobra előtt

Megjelent a Vadbiológia évkönyv új kötete!

A Földművelésügyi Minisztérium támogatásával megjelent a Vadbiológia évkönyv 5. kötete. A 148 oldal terjedelmű kötet összesen 16, a vadbiológia és vadgazdálkodás, az etológia, élettan és a kismélys-vizsgálatok tárgyában írt közleményt tartalmaz, melyek áttekintést adnak az elmúlt években végzett kutatásokról. A közlemények címei:

Néhány védett emlős ragadozó faj helyzete Magyarországon, 1987–1994 * A Somogy megyei szarvasállomány létszámának és hasznosításának dinamikája 1972–1994 között * A magyarországi vadállomány génmegőrzési koncepciója * A gímszarvas tér-idő használatának összehasonlító vizsgálatai egy dombvidéki és egy alföldi élőhelyen * A cserjeszint fás szárú növényzetének szerepe a gímszarvas nyári (július-augusztus) táplálékában * Különböző sűrűségű muflonpopulációk paramétereinek vizsgálata * A muflon táplálékanyag-hasznosításának vizsgálata. * A vadon élő állatfajok csontszövetének ⁹⁰Sr-tartalmának változása 1975–1994. években * Összehasonlító populációgenetikai vizsgálatok magyarországi őzpopulációkban * Gímszarvas immobilizáció a gyakorlatban * Gímszarvas szőrminták cisztin-, metionin- és kéntartalma * Az agancsképződéssel kapcsolatos vérparaméterek vizsgálata gímszarvasbikában * A gímszarvas spermájának gyűjtési és tartósítási módszere * Kismélysökönológiai vizsgálata egy erdei vegetációban a Dráva menti síkság területén * Adatok a mezei nyúl esti aktivitásának szabályozásáról * A bugacpusztai ürgepopuláció tér- és időbeli mintázata.

A Vadbiológia évkönyv térítésmentesen írásban rendelhető meg az alábbi címen:

GATE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék
2103 Gödöllő, Páter Károly utca 1.

Kérjük, hogy megrendeléséhez 58 Ft értékű bélyeget csatoljanak a postai kézbesítési díj fedezeteként!

Dr. Csányi Sándor
szerkesztő

Gödöllői Agrártudományi Egyetem

Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

ROVATVEZETŐ: SZIKRA DEZSŐ

Tavalyi közgyűlésünk német visszhangja

A német nyelvet beszélő szakterület legolvasottabb lapja – a HOLZ-ZENTRALBLATT – tavaly november 22-i számában Joachim Buff tollából két képpel illusztrált egész oldalas beszámolót közöl tavalyi, szegedi vándor-gyűlésünkéről.

Rendkívül jól tájékozott ismertetést ad az millicentenárium történelmi évfordulónkról és annak jól sikerült megünnepléséről az ópusztaszeri emlékparkban. Részletesen ismerteti a szegedi közgyűlés lefolyását és megemlékezik ebben a két német vendég – Manfred Zielke erdőgazgató és Roland Migende erdőtanácsos – magyarországi erdészettel kapcsolatos érdemeinek egyesületünk által tiszteletbeli tagság odaítélésével történt elismeréséről. Ehhez kapcsolódóan bőven ismerteti a szegedi DALERD Rt. színvonalas gazdálkodását.

Meghatottsággal emlékezik meg a vándor-gyűlés résztvevőinek az egyesület által ajándékba adott Bedő-térképről, nem feledkezve megemlíteni azt a körülményt, hogy ennek első kiadása kerekén 100 éve, a honfoglalás ezredéves jubileumára jelent meg – amikor Magyarországnak még 7,5 millió ha erdeje volt...

Ref.: Jérôme R.

Az 1996. évi MTESZ Díjakat Göncz Árpád köztársasági elnök adta át.

Az erdészet és a faipar területén kifejtett kimagasló tudományos és oktatói munkásságáért dr. Molnár Sándor tanszékvezető egyetemi tanár vehette át a kitüntetést.

Ugyanakkor Dr. Papp Tivadar MTEISZ Emlékérem kitüntetésben részesült.

Alföldi erdészek Erdély hegyei között

Annak ellenére, hogy Petőfi Sándor Alföld című versében nem volt túlzottan elragadtatva a Kárpátok bércétől, az elmúlt év őszén a KEFAG Rt. és az OEE kecskeméti helyi csoportja rendezésében a térség erdészei tanulmányúton vettek részt Erdélyben. Egy erdélyi kirándulás mindig több belső izgalommal jár, mint általában a külföldi utak. Aki már járta Székelyföld útjait, az különösen vonzódik vissza. Az először utazók is tapasztalják, hogy szinte minden kilométeren visszaköszön a történelem. A mi

csoportunk Nagyvárad felé vette az irányt. Az 1093-ban Szt. László által alapított város többször is elpusztult az idők folyamán. Az 1720. évi összeírás szerint mindössze 816 polgára volt. Miután felkapaszkodtunk az 582 méter magas Királyhágóra, a Sebes-Körös völgyében haladtunk Csucsra felé. Az Ady-kúrián túl – talán ezt kevesebben tudják – a helységtől keletre található beszűkülő völgyszakaszban tartóztatta fel 1849-ben Csetz honvédtábornok Puchner seregét.

A szöttesekkel zsúfolásig teleaggatott kerítések, elárúsítóhelyek a 35 faluból álló tájegység Kalotaszeg leányainak, asszonyainak szorgalmát, élniakarását bizonyítja. A Kelebiáról jötteknek már ismerősként tűntek a fatornyos templomok, hiszen ott is látható ilyen. Bánffyhunyadtól délre van a Funtinella nevű havasi fennsík, ahol 1849-ben hősi halált halt a lánglelkű forradalmár, Vasvári Pál. Ahol a Hideg-Szamos keresztezi az országhatárt, ott Töhötöm vezér volt az úr a honfoglaláskor. Gyalu ősrégi település.

A Kolozsvár előtti Szászfenes mezőin ütközött meg a török sereggel 1660-ban II. Rákóczi György. A fejedelem halálos sebet kapott, és nem sokkal később Váradon bele is halt sérüléseibe. Ott temették. Kolozsváron a magyar történelem pusztuló jeleivel találkozunk lépten-nyomon.

Úticélunk felé Tordán át vezetett az út.

Ebben a városban iktatták törvénybe 1568-ban a vallásszabadságot. Nem sokkal később újabb fontos esemény színhelye, Kerelőszentpál Árpád-kori település. 1575-ben itt dőlt el Erdély függetlensége. A Habsburg-párti Békés Gáspár itt csapott össze Báthori István fejedelemmel. A két magyar torzsalkodásából Báthori István került ki győztesen. Így elnyerhette a lengyel királyi trónt is. Az első szakmai program a marosvásárhelyi térség erdészeinek kalauzolásával Vajdaszentiván határában egy szépen gondozott csemetekert megtekintése volt. Jó volt látni a sok ezer vadgyümölcs csemetét, melyet tudatosan elegyítenek ottani erdész barátaink az erdőbe. A kosárfonásra alkalmas fűzcsemetét a környék kézművesei viszik alapanyagának. Az itt működő simafenyő plantázsból gyűjtött magmennyiség egész Európa igényét ellátja.

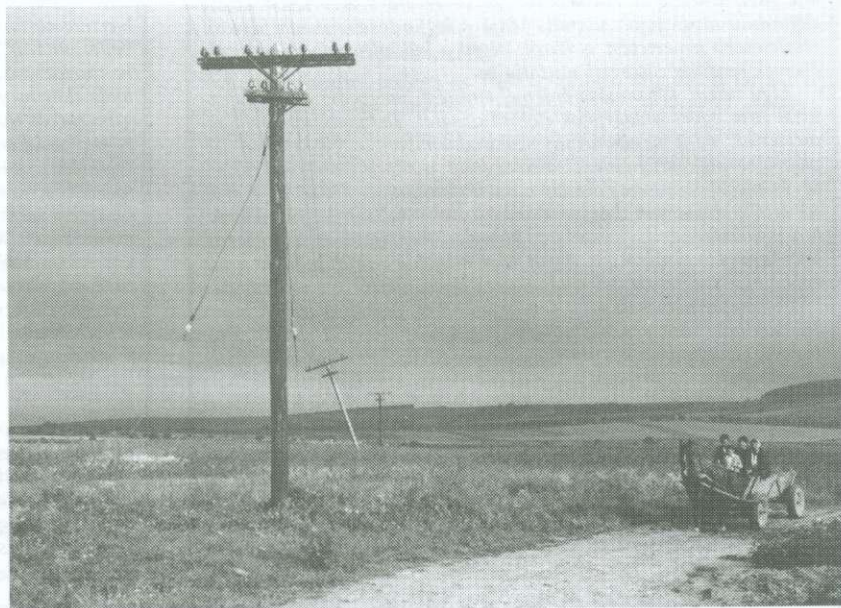
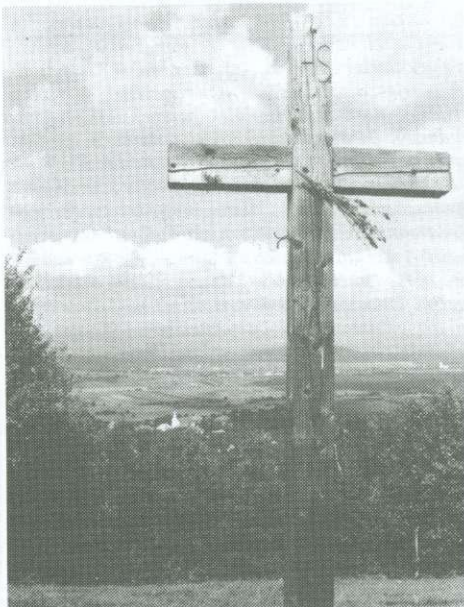
Görgényszentimrén megtekintettük a vadászati múzeumot, mely a szakiskolánál található. A hajdan büszke görgényi vár, mely az első világháború idején hadikórház volt, már csak romjaiban látható. A Görgényi-havasokba vezető út a Nyárad patak felső folyásánál vezet. Itt a vadpatak-szabályozás műtárgyaival ismerkedtünk. Bizony mi alföldi erdészek csak mint kuriózumot szemléltük a kőből épült gátakat, s arra gondoltunk, hogy lám mindenkinek megvan a maga keresztye.

Az erdészszemet gyönyörködtető bükkerdők látványa, a bükkösök között csordogáló gyors vízű, pisztránggal teli hegyi patakok egészen különleges élményt nyújtottak. Éppúgy, mint a vendéglőben elfogyasztott roston sült pisztráng.

A sós gyógytavairól híres Szováta, a kézműveseiről világhírű Korond bizonyítéka, hogy szorgalommal, tehetséggel s némi szerencsével a jórészt hulladék alapanyagból is meg lehet élni. Az agyag, a fűzvevessző, a tapló felhasználása, az apró fadarabokból készült faragások mind ezt bizonyítják.

Kászon vidéke

Háromszéki táj

A milliárdnyi tűszűrással készülő szöttek között sajnos feltűnt itt is a műanyag bővlik sokasága. Kár érte.

Felejthetetlen volt az esti városnézés Marosvásárhelyen. A *Bolyaiak* sírja, a vártemplom. Csak az idő volt kevés.

A Székelyföldön járva nem lehet nem megnézni a Békás-szoros monumentális látványát. A délibábokhoz szokott Petőfit lehet, hogy az itteni sziklarengteteg ihlette az Alföldet kedvesebbnek ítélő versének megírására. Útközben megfigyelhettük, hogy az elmúlt évi hatalmas vihar hegyladakon tartotta le a fenyveseket.

Aki erre jár, feltétlenül keresse fel a Gyergyószárhegyen helyreállított *Lázár* kastélyt. A nyaranként megrendezett képzőművészeti tábor alkotásai az épület emeleti termében találhatók.

Ditrót elhagyva, az út jobb oldalán látható a Tatárdomb. 1716-ban háromezer főnyi tatárhorda tört a falura. A férfiak máshol lévén, a nőkre hárult a sereggel felvenni a harcot, megvédeni otthonukat. A krónika szerint *Gábor diák* vezetésével hősiességben sikerült megfutamtítani a kutyafejűeket.

A néhány nap, amit kedves és szívélyes vendéglátóinkkal töltöttünk, sokkal több volt, mint tanulmányút. Meggyőző erőt adott mindnyájunknak, hogy a magyarság mély gyökerekből táplálkozó kapaszkodóját és egymást fogva, tevélegesen segítve bizakodhatunk a jövőbe.

Beliczay István

A **Sárospataki Helyi Csoport** nyugdíjas találkozót szervezett december 6-án Sárospatakon az Erdészeti Igazgatóság székházában. A megjelenteket *Pálmai István*, a Helyi Csoport elnöke köszöntötte. Ezt követően *Kelemen Zoltán*, az Északerdő Rt. főmérnöke részletes tájékoztatót tartott az erdőgazdaság gazdálkodásával kapcsolatban és a szakmát érintő törvények hatálybalépésével várható körülményváltozásokról. A jelenlevők közül többen hangot adtak aggodalmuknak a „gazdátlan erdők” sorsát illetően.

A magyar erdők szolgálatában évtizedekig helytálló kollégáink nagyon helytelenítik a „szociális bűnözés” címszó alatt mind gyakoribb fatolvajlást, ami az eltulajdonított fa értékénél sokkal nagyobb károkozást jelent az erdőállományok tönkretételével.

Megoldást nem találva, csupán remélve a dolgok jobbra fordulását, baráti beszélgetéssel, emlékek felidézésével fehér asztal mellett folytatódott a délutáni órákba nyúló találkozó.

Pálmai István

Helyreigazító

Az 1996-os tartalomjegyzékben helyesen Palaczky Józsefné: Sportcsarnok avató Barcsan ... 330. oldal.

Az 1997-es évfolyam 31. oldalán a hasáb tetején „Sumarski List” a helyes.

A **Mátrafüredi Helyi Csoport** – a Vadas Jenő Erdészeti Középiskola diákjait is bevonva – továbbképzést tartott az „Erdő mint a legösszetettebb életközösség biodiverzitásának megőrzése” témában.

A mintegy 40-50 fő résztvevő előtt *dr. Standovár Tibor* docens (ELTE) tartott vetítettképes előadást.

Felhívás!

Kedves volt Tanítványok, kedves Kollégák!
Kérlek mindannyiukat, hogy az 1996. évben befizetett személyi jövedelemadótok 1%-ával iskolánk alapítványát támogassátok és a rendelkező nyilatkozataitokat így töltsétek ki:

*Rendelkező nyilatkozat
a befizetett adó egy százalékáról*

A kedvezményezett adószáma: 18452646 1 06
A kedvezményezett neve (ennek kitöltése nem kötelező):
Kiss Ferenc Alapítvány az Erdészeti Oktatásért.

*Nádaskay Gábor
igazgató
a kuratórium elnöke*

Az ENSZ riói csúcserőkezlete, valamint az ezt követő miniszteri konferenciák óta a biodiverzitás megőrzése politikai feladattá is vált. Az ajánlások alapján a tartalmas erdőgazdálkodás fogalmába – a fatermő képesség megőrzésén felül – bekerült az erdei életközösségek biodiverzitásának hosszú távú megőrzése is.

A rutinos, jól képzett előadó – ki maga is már több éve e témában végzi kutatásait – gondolkodásra, együttgondolkodásra készítette a hallgatókat. Hangsúlyozta, hogy közösen ki kellene dolgozni olyan módszereket, amelyek alkalmasak az erdei biodiverzitás mérésére. Olyan erdőszerkezeti jellemzőket kellene kiválasztani, amelyekről feltételezhető, hogy szoros összefüggésben vannak több élőlénycsoport sokféleségével, és így biodiverzitás-indikátorokként alkalmazhatók.

Az előadást vita és kötetlen beszélgetés követte.

Az **Erdészettörténeli Szakosztály** számára az 1996-os év az egyesületi élet szempontjából igen gazdag időszak volt. A magyar nép honfoglalásának millicentenáriumi évfordulója magától értetődő természetességgel vette fel az elmúlt idősakra való visszatekintés igényét. A szakosztály – jellegéből fakadóan – igyekezett az erdészszakma millicentenáriumi megemlékezéseit minél több erdészettörténeli vonatkozással gazdagítani.

1996. május 11-én szakosztályunk Nagymarosra látogatott, ahol a Művelődési Házban megtekintettük a millicentenáriumi ünnepségsorozat részeként megnyitott Vadászati, környezet- és természetvédelmi kiállítást. A helyszínen a kiállítás egyik fő szervezője, *Tezváry Károly* erdőmérnök, a Börzsönyi Tájvédelmi Körzet vezetője tartott érdekes előadást a környék természeti értékeiről, a természetvédelem, az erdészet és a vadászat kapcsolatáról.

Ezután megtekintettük a Kittenberger Kálmán emlékházban berendezett kiállítást, majd tagtársunk, *Köveskúti György és kedves felesége* vendégei voltunk közeli, hétvégi házukban. A kitűnő vendéglátás, a gyönyörű környezet, a pompás kilátás és házigazdáink kedvessége minden résztvevőnek felejthetetlen emléke marad. Közben szakzerű tájékoztatást kaptunk a Dunakanyarba tervezett vízlépcső építésének leállítását követően szükségessé vált tájrehabilitációs munkálatokról.

1996. június 12-én a Szombathelyi Erdészeti Rt. és az OEE Szombathelyi Csoportjával tartottunk közös rendezvényt. Ennek keretében először *dr. Pethő József* vezérigazgató úr ismertette a részvénytársaságnak a millicentenáriumi megünneplésével kapcsolatos terveit.

Ezután *Stift László*: Böröndi Lajos élete és munkássága c. előadása hangzott el. A hányatott sorsú, sokszor méltatlanul mellőzött tudós erdőművelő, Scherg Lőrinc gyakorlati munkájának kiemelkedő folytatója és a Farkas-erdőn folyó erdőgazdálkodás egyik legnagyobb alakja volt. Munkásságának elméleti és gyakorlati eredményei alapján indokolt, hogy a szakmai utókor megőrizze emlékezetét.

Szovják Jenő: A Kőszegi-hegység erdőgazdálkodásának és a stájer-házak történetéről tartott előadást. Mária Terézia uralkodásának idején Stájerországból érkezett erdészek helyreállított házaiban a szakma tárgyi emlékeinek példamutató összegyűjtésével a Szombathelyi Erdészeti Rt. szakembergárdája hangulatos erdészeti múzeumot rendezett be, mely várhatóan a környék kedvelt turista-célpontjává fog válni.

A múzeum és a Kőszegi-hegység egyéb történelmi és erdészettörténeli emlékeinek bejárása után, millicentenáriumi megemlékezésünket stílszerűen a Hétvezér-forrásnál folytatott baráti beszélgetés tette még emlékezetesebbé.

1996. július 31-én került sor a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban *dr. Oroszi Sándor* szakosztályelnökünk vezetésével átrendezett és felújított erdészeti kiállítás ünnepélyes megnyitására.

1996. november 6-án a Soproni Erdészeti Múzeumban tagtársunknak, a múzeum vezetőjének, *dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó* vendégei voltunk. Itt *dr. Szélesy Miklós*: Magyar erdőrendezési iskolák c. előadása hangzott el. Az előadó a magyar erdőrendezés történetét lényegében három korszakra osztotta fel. Az 1880-as évektől kibontakozó „klaszikus” iskolára, az 1955-től kezdődő, dr. Magyar János nevével jellemezhető korszakra, majd az előző két korszak eredményeit összegező, dr. Király László-féle erdőrendezési iskolára. Az előadás teljes szövege – jelentőségére való tekintettel – a későbbiekben az Erdészettörténeli Közleményekben fog megjelenni.

1996-ban a szakosztály kiadványának az Erdészettörténeli Közleményeknek hét új kötete jelent meg.

XXI. kötet Oroszi Sándor: Vadfajokból védett állatfajok

XXII. kötet Oroszi Sándor: Nagyszerű vidék az a szépesi erdőség... – Vadmecum erdészek számára. (A ma Szlovák Paradicsomként emlegetett vidék korábbi állapotának bemutatása)

XXIII. kötet Nádler Herbert: Vadásznapló 1939.

XXIV. kötet Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről. (Dokumentum kiadás)

XXV. kötet Erdészeti- és vadászattörténeti tanulmányok

XXVI. kötet Bartha Dénes és Oroszi Sándor szerkesztésében: A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1935-től 1944-ig. (Ezzel a kötettel teljessé vált az erdészeti bibliográfia kiadása a kezdetektől – 1990-ig tartó időszakokra vonatkozóan.)

XXVII. kötet Dr. Tompa Károly: 50 évi jegyzeteimet lapozom.

Az Erdészettörténeti Közlemények megrendelhető a sorozatszerkesztőnél: Dr. Oroszi Sándor, 1367 Budapest, Pf. 129. Ár: kötetenként 500 Ft.

Béni Kornél
szakosztály titkár

Az OEE Zalaegerszegi Helyi Csoportjának december 16-i rendezvényét megkülönböztetett érdeklődés kísérte, amely egyaránt szólt a fórum témájának és az előadó személyének.

Dauner Márton, az FM Erdészeti Hivatal elnöke által „Erdőtörvény végrehajtásával kapcsolatos teendők, 1997. évi erdészeti támogatások, szakigazgatás átszervezése” címmel megjelölt vitaindító előadásában részletesen beszámolt az ET kihordásának közel egy évtizedes körülményéről, a Parlament által nyáron elfogadott törvény fontosabb fejezeteinek tartalmi követelményeiről, a készülő végrehajtási rendelet jelenlegi helyzetéről.

A költségvetésben elfogadott 1997. évi támogatás terén a szintentartás, illetve szerény emelkedés mutatóit ismertette a tagsággal. A küszöbönálló szakigazgatás átszervezéséről – a közigazgatás reformján belül – a szakmailag még elfogadható legjobb megoldásnak tartja az összevonást, az Állami Erdészeti Szolgálat megalakítását.

A napjainkban megélt erdészettörténeti események, azok hatásai, így a törvény meghatározó paragrafusainak értelmezése, ahhoz rendelt feltételek megléte vagy hiánya, több mint kétórás vitát, javaslat- és véleménynyilvánítást váltott ki a hallgatóságból. A tagság összetételéből („volt” szövetségi erdészek, erdőtervezők, -felügyelők) adódóan a hozzászólások főleg a magánerdő-gazdálkodás súlyos gondjait és döntően ebből származó iszonyú feladattömeggel birkózó szakigazgatás már-már reménytelen helyzetének problémáit vetették fel.

Többek véleménye szerint „Az erdőről és az erdő védelméről” szóló törvény korszerű szemléletváltást tükröz, amikor az erdővédelmi és közjóléti funkciót a termelés feladatainál előbbre helyez, de ugyanakkor nagyon sok elemében túlszabályozott, bürokratikus, sok korlátot támaszt és kevés a differenciálási lehetőség (pl. fasor-facsoport, ún. zártkerti erdőktől – Zalában több mint 10 ezer tulajdonos van 2500 ha-on –, kis területű szórányerdőktől – amelyekben folyó gazdálkodás, erdőgazdálkodási jelentősége nem meghatározó –, a tömbös erdőig kell, csaknem azonos igazgatási mércével ellátni a feladatot – közben a létszámcsökkentő fűnyíróelv működött, illetve működik).

A magánerdő-gazdálkodás kilátástalan problémáinak részbeni megoldására a Helyi Csoport kezdeményező lépést tett a Megyei Agrárkamaránál, mégpedig az ún. gazdajegyzőkhöz hasonló státusú erdész-szaktanácsadók beállításának lehetőségéről (megyéenként 3-5 fő), valamint a faluerdész-hálózat kialakításáról (Zalában kilenc ún. kistérségi regionális társulat működik, így szervezettel ide gondolnánk a faluerdészeket). A javaslatot a rendezvényen jelenlévő Agrárkamarai titkára is felvetette, amelyet jónak ítélt az elnök, így fokozott érdeklődéssel várjuk, lesz-e az ötletből zalai kísérlet. A hálózat kialakításával jelentős szakmai támogatást kapnának a magánerdő-tulajdonosok, gazdálkodók, ugyanekkor komoly terhelvényt (szaktanácsadás-ügyintézés) jelentene az Erdőfelügyelet számára.

A „Vadászati” törvény jelenlegi zalai megvalósulási állapotáról adott rövid tájékoztatást *Hajdú Tibor*, a Zalaegerszegi Erdőfelügyelőség igazgatója.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímüket és a személyi számukat is megadják szíveskedjenek.

A rendezvényt aktív közreműködésével megtisztelte *Bús Mária*, régi-önk elnökségi tagja is.

A szakmai fórum széles körű sajtónyilvánosságot kapott (körzeti tévé, megyei-országos napilapok).

Müller Géza

Nem csak a szokásos verseny volt!

Mint arról áprilisi számunkban hírt adtunk, az 1996. évi Szakma Kiváló Tanulója Verseny országos döntője májusban Ásotthalmon volt.

A véletlen hozta, hogy éppen a milicentenáriumi évben agrártörténeti emlékként nyilvántartott 1883-ban épült első erdőfői szakiskola lehetett házigazdája e nemes vetélkedőnek. A különleges alkalom arra készítette a szervezőket és résztvevőket, hogy a verseny ideje alatt legyen mód megemlékezni a magyar nép elmúlt 1100 esztendejéről és az erdészeti oktatás történetéről.

Valamennyi erdészeti középfokú oktatási intézmény részt vett azon a kiállításon, amelyen iskolájának történetét, jelenét és jövőbeli elképzeléseit mutathatta be. Sok érdeklődő látta. Hasznos volt.

A megnyitóra négy erdészeti szakmunkásképzést folytató iskola húsz növendéke sorakozhatott fel. A rövid ünnepségen az ásotthalmi általános iskola tanuló erdészdiákokat énekeltek, és a nemrég elhunyt tisztelt professzorunk versválogatásából néhány szépet szavaltak el – nagy sikerrel. Meglepetés erejével hatott, amikor a szakiskola két tanulója közül az egyik 1896-ot, míg a másik 1996-ot jelenítette meg ruházatával és eredeti levéltári adatokat tartalmazó idézetekkel. Ízelítőül ebből: a királyhalmi Magyar Királyi Erdőfői Szakiskola (utolsó posta Szabadka) 1896. június 2-án díszgyűlésen emlékezett meg a milleneumi évfordulóról.

Az iskola részt vett a Budapesten rendezett emlékkiállításban és 400 négyszögöl területen magyar tölgyet ültetett emlékfásítás céljából. (Ma 2 db magyar tölgy van a szakiskola parkjában.)

Akkor az iskolának 22 hallgatója és 3 főhivatású tanára volt. Ma 92 tanulója és 13 főhivatású tanára van. Kár, hogy a sok érdekesség felsorolására itt most nincs hely.

A verseny rangját emelte, hogy *Lehmann István*, a Csongrád megyei közgyűlés elnöke köszöntötte a résztvevőket és nyitotta meg a vetélkedőt.

A résztvevő tanulók, kísérők, a versenybizottság, a pontozó bírók, szaktanácsadók együtt két autóbusszal kirándulást tettek Ópusztaszerre. A Nemzeti Történelmi Emlékpark megtekintése olyan kulturális program volt, mely ismét a milicentenáriumi eseményeket helyezte előtérbe. A Feszty körkép, az erdészeti kiállítás, a skanzen és sok más igen nagy hatást gyakorolt a most először odalátogatókra.

E havi számunk szerzői

Bartha Dénes	Soproni Egyetem	Sopron
Csányi Sándor	GATE	Gödöllő
Czuczor Ferenc	erdész	Baja
Erdős László	erdőmérnök	Budapest
Gerse János	vállalkozó	Budapest
Kollwenz Ödön	erdőmérnök	Pécs
Kőhalmy Tamás	Soproni Egyetem	Sopron
Madas András	erdőmérnök	Budapest
Marjai Zoltán	erdőmérnök	Budapest
Molnár Sándor	Soproni Egyetem	Sopron
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Sylvester Lajos	újságíró	Sepsiszentgyörgy
Szabó Győző	MOSZ	Budapest
Szabó Iлона	Soproni Egyetem	Sopron
Szikra Dezső	OEE	Budapest
Szodfrid István	Soproni Egyetem	Sopron
Tóth Béla	ERTI	Püspökladány

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Másnap remek időben nehéz és látványos feladatokat (döntés, közelítés, tisztítás, szerelés-darabolás, célbavágás, ültetés) hajtottak végre. A versenyzők mindegyike egy-egy platánfát ültetett el az iskola tanulmányi erejében azzal a reménnyel, hogy a milicentenárius évében rendezett verseny emlékfásora valamelyik példánya megéri a 100 évet.

A délutáni fórumot *dr. Lengyel Sándor*, az Agrárszakosztályi Intézet főigazgatója vezette. Tájékoztató előadást az MKM-ből *Juhász József* osztályvezető, a MŰM-ből *Vizi György* főosztályvezető, az FM részéről *dr. Magassy Dániel* főosztályvezető tartott. A tartalmas vitában sokan vettek részt, örömeinkre az OEE elnöke, *Schmotzer András* is. Sajnáljuk, hogy az Erdészeti Hivatalt nem képviselte senki. Az Agrárkamara képviselője is jelen volt. A fórumon résztvevők (több mint 30 fő) egyetértettek abban, hogy éppen a nehéz gazdasági viszonyok, a sok bizonytalanság miatt fokozottabb figyelemmel kell az oktatás gondjait felé fordulni, s a szakképzés feltételeit biztosítani.

Kedves és megható jelenet volt a fórum végén, amikor *Kiss Vince*, a szőcsénypusztai iskola igazgatója váratlanul, de igen meleg szavakkal köszöntötte a 60 éves *Barcsa István* miskolci, *Nádaskay Gábor* szegedi, *Fröhlich András* ászóthalmi iskolák igazgatóit.

A harmadik nap délelőttjén a szóbeli versennyel zárult a viadal.

Dr. Firtás Oszkár, *Czebei Sándor*, *dr. Lengyel Sándor*, *Futó Tamás* (Agrárkamara) szakértő versenybizottság előtt valamennyi tanuló egy-ugyanazon tételből adta tudása legjavát.

A verseny végeredménye:

Szakmai elméletben legjobb: *Nagy Péter*, Szőcsénypuszta 168 pont (max. 200)

Szakmai gyakorlatban legjobb: *Joó Attila*, Szőcsénypuszta 341 pont (max. 400)

Egyéni összetett első: *Hartman István*, Ászóthalom 501 pont (max. 600)

Egyéni összetett második: *Szalárdi Róbert*, Ászóthalom 484 pont

Egyéni összetett harmadik: *Árva Tibor*, Ászóthalom 482 pont

Csapat összetett első: Ászóthalom 1467 pont (max. 1800)

Csapat összetett második: Szőcsénypuszta 1326 pont

Csapat összetett harmadik: Mátrafüred 1211 pont

A verseny ünnepélyes eredményhirdetéssel zárult.

A szépszámú támogató jóvoltából igen sok értékes jutalommal és ajándékkal távozhattak a versenyzők. Minden résztvevő kapott emléklapot és tárgyi ajándékot is. A versenyt meghirdető FM Kutatási- és Szakoktatási Főosztálya részéről *Megyeri László* főelőadó c. tanácsos dícsőrelen nyilatkozott a három napos rendezvényről. Megköszönte valamennyi résztvevő és segítő munkáját, amit az erdészeti oktatásért tett.

Kiss Vince igazgató úr átvette a levont versenyzászlót, és mindenkit meghívott az 1997. évi versenyre, mely Szőcsénypusztán lesz.

A fenti sorokból talán kiderült, hogy 1997-től nyugdíjba vonulok. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy negyed évszázadon át az erdészeti oktatás egyik legrégebbi intézményében szolgálhattam a magyar erdőgazdálkodás érdekeit.

Megköszönöm mindazoknak, akik jó szívvvel segítettek munkámban, támogattak hitemben és küzdelmemben.

Szeretettel köszöntök minden magyar erdészt!

Fröhlich András

Fröhlich András nyugalmazott erdőmérnök-tanár címzetes igazgató 53 éves kinevezett utódja Andriésné dr. Ambrus Ildikó erdőmérnök-tanár. (Szerk.)

□

A Szegedi Helyi Csoport 28 tagja 1996. október 24-26-án 3 napos szakmai és kulturális tanulmányúton vett részt a ZALAERDŐ Rt. területén.

Szegedről borongós időben indult a csapat, napfényes és kellemes út után érkezett első megállójához, a Szőcsénypusztai Erdészeti Iskolához. Rövid iskolalátogatás után 16 órakor már Nagykanizsán, *Tihanyi Gyula*, a helyi csoport titkára (egyébként az Rt. controlling előadója) fogadta a lelkes csapatot.

A második napon igen szép időben, egészen sötétig a dél-zalai tájakat és az Rt. üzemait látogattuk. Csemetekertet Bajcsán, lemezüzemet Letenyén, s ugyancsak itt a Makovecz által tervezett könyvtárat, a Vetyemi ősbükköst és számos szép erdőt. Végül Budafán, az arborétumban kötötünk ki. A gyönyörű holdvilágos estén alig akartunk a városba visszatérni.

A harmadik nap reggelén megköszöntük vendéglátóinknak a szívvelyes és őszinte tisztelettel érdemlő fogadtatást, melyben részünk volt. *Tihanyi Gyula* mellett *Lancsák Lajos*, *dr. Mátrabérczi Sándor*, *Kuzma Józsefné*,

Gyergyák Lajos, *Illés György*, *dr. Várhelyi József* és *Horváth György* biztosították a kirándulás sikerét.

Ezúttal is köszönjük nekik! Jó példáját adták az erdész barátságának.

Fröhlich András
helyi cs. elnök

A Szeniorok Tanácsa és a Tájékoztató és Környezetgazdálkodási Szakosztály 1996. december 18-án a MTESZ Fő utcai székházában a milicentenárius jegyében kibővített közös emlékülést szervezett. A mintegy 50 fős hallgatóságot a Szeniorok Tanácsának elnöke köszöntötte és tájékoztatta a résztvevőket az előadók megválasztásának a szempontjairól. A cél az volt, hogy több oldalról legyen lehetőségünk az ősmagyarok eredetét, a természethez, az erdőhöz kialakult kapcsolatát és a céltudatos erdőgazdálkodás kialakítását megismerni.

Dr. Király Pál „A magyar ősmagyarok eredete” c. előadásában a múlt században kialakított és azóta is hivatalosan kezelt finnugor eredetre alapozva, őseink életviteléhez nélkülözhetetlen természeti produktumok alapján határozta meg az őshaza helyét és őseink honfoglalásig megtett útját.

Bolla Sándor „Őstörténetünk vázlata” címmel a magyar vérségi vonal koponyaalkja és méretei alapján vezette le a „magyar rassz” kialakulásának a helyét, kapcsolatát más rasszokkal és a Kárpát-medencéig megtett utat. Rá kell mutatni arra, hogy a vizsgálatok alapján, az előadó szerint, a finnugor „beütés” még a 10%-ot sem éri el.

Csomor Lajos ötvösművész „A Szent Korona magyar eredetre utaló jelképei” c. előadásában azokat a kutatási eredményeket ismertette, amelyek azt bizonyítják, hogy a Szent Koronát már a magyarokkal együtt élő rokon hunok bizánci hiten lévő ötvösökkel még az őshazában készítették és azt Pannóniában már a Hun-birodalom megalapításakor birtokolták. Szent István éppen ennek az ősi birtoklásnak a jogán nyerte el azt II. Szilveszter pápától, jóllehet a pápa a koronát már korábban a lengyel királynak ígérte.

Mészáros Gyula „Erdőgazdálkodás a Honfoglalás után” c. előadásában fennmaradt dekrétumokra, krónikákra hivatkozva tárgyalta az erdőispánságok szervezésétől kezdve a magyar okszerű erdőgazdálkodás kialakítását.

Az előadásokat a résztvevők által feltett számtalan kérdés és az előadókat megillető dícsőreli elismerés zárta.

Dr. Szász Tibor

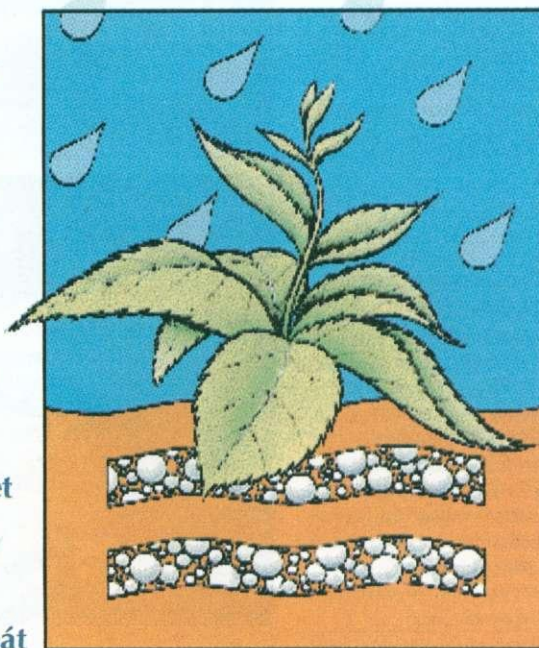
□

KARNER KÁLMÁN

gyémántokleveles erdőmérnök életének 92. évében, 1997. január 12-én elhunyt. Családja és barátai január 23-án kísérték utolsó útjára Budapesten, a Farkasréti temetőben a római katolikus vallás szertartása szerint.

A termesztés és a telepítés biztonsága

- ♣ Megakadályozza a kiszáradást – javítja a vízháztartást
- ♣ Csökkenti a növények átültetésével járó sokkhatásokat
- ♣ Növeli a megeredési százalékot
- ♣ Jól levegőző, porózus talajszerkezetet alakít ki
- ♣ Csökkenti a tápanyagok kimosódását

- ♣ Erdő, díszfák, gyümölcsfák és cserjék telepítéséhez
- ♣ Konténeres termesztéshez
- ♣ Magvetéshez
- ♣ Minden termesztőközeghez (föld, komposzt, tőzeg)
- ♣ Rekultiváláshoz
- ♣ Pázsitlepítéshez

Alcosorb™ 400 Talajkondicionáló

Forgalmazó: Organova Kft
1437 Budapest Pf. 833

Tel.: 06/20/443-401; Fax: 06/20/405-401